

E 7/2017

Ställd av Juhana Vartiainen (saml)
Till Sveriges regering

Till Sveriges regering

**Skriftlig fråga
om att säkerställa sverigefinska barns utbildning på deras nationella
minoritetsspråk**

Under de senaste 15 år har Europarådets ministerkommitté regelbundet lyft fram att Sverige inte uppfyller kraven i Europarådets minoritetskonventioner på utbildningsområdet. De steg framåt som togs i landet i samband med minoritetsreformen 2010 förefaller ha avstannat när klyftan mellan lagstiftningen och verkligheten för minoriteter har ökat, särskilt på lokal nivå.¹ Sverige har också kritiserats för att inte efterfölja FN:s barnkonvention; en situation som dessutom bara avsevärt försämrats sedan 2000 när Sverige ratificerade Europarådets minoritetskonventioner. Att den framförda kritiken har varit berättigad har nu också Sveriges regering offentligt erkänt (Gustav Fridolin den 22 december 2016; Dir. 2016:116).

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) och språklagen (2009:600) har det allmänna ett särskilt ansvar att främja minoritetsbarns utveckling av sitt språk, identitet och kultur, men i praktiken har detta ansvar med varierande resultat lämnats till frivilliga krafter, minoriteterna själva. Rätten till undervisning på minoritetsspråket säkerställs inte i minoritetslagen.

Utän lagstadgad rätt och möjlighet till skolgång på minoritetsspråk är det dock svårt för minoritetsbarn i Sverige att utveckla sitt språk, sin kultur och identitet på det positiva sättet som landets egen lagstiftning efterfrågar och Europarådets konventioner framhåller. Den svenska modellen med modersmålsundervisning har underkänts av Europarådet. Det enda språkrummet, den enda levande språkmiljön där en sådan utveckling kan ske är skolan. Inte minst eftersom skolspråk och vardagspråk skiljer sig åt borde minoritetsbarn få tillgång till att utveckla sitt modersmål och ha möjligheter till kunskapsinhämtning genom det. Utöver att kunna uppnå mer abstrakta nivåer inom alla sina språk och att även nå de mer krävande nivåerna av nyskapande, är det också en fråga om mänskliga rättigheter.

I Göteborgs kommun i Sverige har en statlig myndighet nyss återkallat tillståndet för södra Sveriges sista tvåspråkiga sverigefinska skola. Eleverna har med mycket kort varsel blivit utlokaliseras i helt svenskspråkiga skolklasser där de har förlorat kontakten med sin språkmiljö och erbjuds högst 80 minuter av modersmålsundervisning i veckan. Detta enligt Europarådets experter räcker inte ens till att hålla språket vid liv. Med andra ord, skolans tvåspråkiga minoritets elever håller på att bli tvångsassimilerade i det enspråkiga majoritetssamhället, i strid

¹ E.g., The Sweden Finnish Delegation and National Association of Swedish Tornedalians, *Lost Momentum: Minority Voices on the Implementation of Minority Rights in Sweden 2016: Alternative Report to the Council of Europe* (2016), <http://sverigefinne.se/rapporter/>.

mot både Sveriges egen lagstiftning och de internationella överenskommelser som Sverige ratificerat.

Sedan 1999 när de sista kommunala tvåspråkiga klasser lades ner i Göteborg har den sverigefinska friskolan i staden erbjudit den enda möjligheten för tvåspråkig skolgång för kommunens cirka 21 000 skol- och förskolebarn med finsk bakgrund. Dock ingår kommunen i förvaltningsområdet för finska språket, vilket enligt lagen och regeringens egna uttalanden innebär ett förstärkt minoritetsskydd som syftar till att höja minoritetsspråkets status samt synliggöra och revitalisera språket. Samtidigt som ännu flera sverigefinska friskolor har tvingats att stänga i landet har dock inga tillstånd för nya friskolor beviljats. De kvarstående skolorna erbjuder plats för mindre än 1000 elever sammanlagt, medan antalet barn i skol- och förskoleåldern med finsk bakgrund i landet ligger på 200 000.²

Den sverigefinska minoriteten i Sverige har under lång tid haft stora svårigheter att få tillräckligt stöd inom utbildningsväsendet för att kunna säkerställa barns rätt till finska språket. Europarådets ministerkommitté har uppmanat Sverige att vidta beslutsamma åtgärder för att förbättra situationen och stärka lagstiftningen. På vilket sätt avser den svenska regeringen att säkerställa sverigefinska barns utbildning på deras nationella minoritetsspråk, i och på finska, i enlighet med kraven i Europarådets minoritetskonventioner?

Helsingfors den 21 februari 2017

Juhana Vartiainen (saml)

² Alla siffrorna hämtade från Statistiska Centralbyrån (2014).